

De Mexicaansche wegen waren onveilig.

HOOFDSTUK XXXVIII

NOG GENERAAL MARQUEZ

Ook Marquez was verdwenen, maar hield zich nog gelijk men zeker wist, in de stad verscholen.

Porfeiro Diaz had 10,000 pesos uitgeloofd aan dengene die hem gevangen mocht nemen.

De politie legde daarom een buitengewonen ijver aan den dag om hem op 't spoor te komen.

Ook den prefekt O'Haran trachtte men gevangen te nemen, den man die te Tlalpam twaalf Juaristen had laten ophangen.

In het noordeinde van de hoofdstad in eene geheel en al afgelegen buurt, waar alleen de armste inwoners der stad in morsigheid en gebrek hun treurig bestaan voortsleepten, die ook gedurende de laatste dagen van het beleg, toen de kogels hoe langer hoe talrijker in de stad werden geworpen, hunne ellendige woningen hadden verlaten, scheen toch nog een dezer hutten bewoond te zijn.

Een jonge vrouw echter zat achter de boomen verdoken in het struikgewas, waarschijnlijk op iemand te wachten.

Ongeduldig stond zij op, zette zich dan weer neer in droomende houding.

Eensklaps hief zij het hoofd op en was niet weinig verbaasd een grooten forschen neger te bemerken die vlak voor haar stond in rustende houding.

— Hemel! riep zij opspringend.

Maar de neger plooide zijn breede lippen tot een glimlach en deed teeken met de hand:

— Stilte, senora, ik wil u geen kwaad.

— Wat moet dat beduiden?

— Zie!

Op hetzelfde oogenblik stond een ander man, maar een blanke voor haar, met den grooten hoed op het zwartgelokte hoofd.

Zij wilde zich omkeeren en weer binnengaan, maar de een van die twee onbekenden,

die den ander een paar woorden in het oor had gefluisterd, liep haar met haastige schreden na en zeide:

— Oh, senora, mag ik u eens vragen... Woont gij hier geheel alleen?

— Ja! mompelde de vrouw. Maar waarom?

— Och... ik zoek een vriend dien ik gaarne wat zeggen wilde.

— Dan zult gij elders moeten gaan, preutelde het meisje wier gelaat duizend kleine rimpels vertoonde, waartusschen hare half toegenepen grijze oogen vonkelden.

Daarop liep zij dwars door den tuin heen en zij zou een oogenblik daarna ook de deur bereikt hebben en haar toewerpen.

De onbekende scheen echter niet van plan te zijn zich zoo te laten afschepen.

Met een paar sprongen stond hij naast haar.

— Zijt gij een roover? schreeuwde de vrouw ontsteld.

Zij trachtte hem weg te duwen.

— En zoudt gij denken dat er bij eene arme vrouw wat te stelen valt? Pak u weg of...

— Stilte, viel de onbekende haar waarschuwend in de rede. Ik weet wien gij bij u hebt en ik moet hem spreken. Wees verstandig dan zal u geen leed geschieden... en hem ook niet. Wilt gij geen gehoor geven aan goeden raad dan roep ik de soldaten die hier dichtbij op post staan... Wat er dan gebeurt dat weet gij wel!

Het meisje beefde over al haar leden.

— Wie zijt gij, man?

— Een Noord-Amerikaan.

— Wat wilt gij?

— *Hem* spreken.

— Wie?

— De generaal.

— Welke generaal? Ik weet van geen generaal!

— Niet?

— Neen.

— Ook goed! dan zal ik hem wel vinden.

— Nu, zie zelf maar! sprak de vrouw daar de onbekende toch reeds in het huis drong.

— Er is hier niemand dan die ééne.

En zij wees, terwijl zij dit zeide, op een bed dat in den hoek stond waarop met den rug naar de kamer toe, eene gestalte lag, toegedekt met een zerape en tot over de ooren in een vrouwenmuts gedoken.

De onbekende liet gedurende een halven minuut zijn blik rusten op de voorgewende kranke en tuurde vervolgens wat in het vertrek rond.

De kamer zag er vrij ongezellig uit met hare kale muren, een paar waggelende stoelen en een oude tafel.

Daarenboven was het er bijna gansch donker, doordat het vensterluik gesloten was.

Onder het bed zag hij een pak bijeengebonden goederen liggen en een ander pak, zooals de Indianen gewoonlijk dragen wanneer zij naar de markt gaan, lag nog midden in het vertrek.

— Wie ligt daar? vroeg de Noord-Amerikaan.

— Eene vrouw, senor... of zijt gij blind?

— Welke vrouw?

— Mijne zuster, mijne zieke zuster, antwoordde het meisje op somberen toon. Zijt gij nu overtuigd? En pas nu op dat gij haar niet wakker maakt. Zij is erg ziek en heeft veel rust noodig.

De onbekende liet zich niet zoo gemakkelijk uit het veld slaan. Hij bekeek de gestalte der voorgewende zieke wat nauwkeuriger.

Hm! Die breede schouders konden niet van eene vrouw zijn en hij scheen ook te zeker te zijn van zijne zaak!

Hij nam een stoel, zette dien heel bedaard bij het bed neer, ging er op zitten, haalde vervolgens een revolver uit zijn zak en zeide met de meest mogelijke minzaamheid:

— Generaal Marquez!

Geen antwoord.

— Generaal Marquez, zou ik u mogen verzoeken u een oogenblik om te keeren?... Wat ik u bidden mag, geef u geene moeite! liet hij er op volgen toen hij merkte dat de zieke eene ietwat krampachtige beweging onder de dekens maakte... Mijn revolver is goed in orde en bovendien houdt een vriend van mij buiten de deur de wacht. Gij moet mij te woord staan, maar gij behoeft u niet ongerust te maken over uwe veiligheid. Indien gij aan mijn verzoek voldoet, zal u niet het minste kwaad overkomen, want ik heb hoegenaamd geen plan om u te verraden.

De gestalte bewoog zich niet.

Zij lag thans stil en roerde niet.

Het meisje zeide met bevende stem:

— Maar om Gods wil, senor, wat praat gij toch? Het is mijne zieke zuster en zij is doof. Hebt gij geen medelijden met de arme vrouw?

Plotseling richtte nu de gestalte in het bed zich overeind.

De onbekende richtte zich in haast met zijn revolver naar het bed.

Hij staarde op het doodsbleeke gelaat van den gevreesden generaal, door een kogelwond

op het voorhoofd misvormd, dat met die vrouwenmuts een half komiek, half ijzingwekkend schouwspel bood.

— Wat wilt gij! Wie zijt gij? riep hij nu uit.

De onbekende zag zeer goed dat ook hij in de rechterhand een wapen had.

Hij hief het niet op maar hield het krampachtig met zijne vingers omspannen.

Hij bekeek den binnendringer met zijne valsche hatelijke oogen welke vonkelden van woede en vrees.

— O Heilige Maagd! riep thans het meisje uit, en zij viel op hare knieën. Hij is mijn broeder en ik kon hem dus niet verraden. Heb deernis! Heb deernis!

De onbekende sprak bedaard:

— Senora, maak niet zoo'n geweld. Ik heb het u zooeven gezegd: ik ben niet voornemens hem te verraden.

En tot den man:

— Generaal, kent gij mij niet meer?

— Neen, antwoordde de veldheer op somberen toon.

Dit zeggende trok hij de muts van het hoofd daar hij wel gevoelde hoe bespottelijk hij er met dat hoofddeksel moest uitzien.

— Bezie mij eens goed!

— Ik ken u niet.

— Dan zal ik mij zelf maar voorstellen, hernam de Amerikaan. Mijn naam is Galway... gij zult u mij thans toch wel herinneren? Het is nauwelijks acht dagen geleden dat gij zoo vriendelijk waart mij met eenige kooplieden ten uwent uit te noodigen. Toen hebt gij ons gedwongen u eene aanzienlijke som geld uit te betalen. Mij hebt gij toen twee dagen gevangen gehouden zonder dat ik een kruimel eten of een druppel drinken mocht ontvangen... tot mij de honger noodzaakte u uw zin te geven. Toen ben ik genoodzaakt geweest u honderd onsen goud te betalen.

Marquez antwoordde niet.

De vreemdeling vervolgde op minzamen toon:

— Ik ben zoo gelukkig geweest van te zien hoe gij u naar dezen schuilhoek begaaft en een oogenblik heeft het mij strijd gekost, of ik de op uwe gevangenneming uitgeloofde tienduizend pesos zou trachten te verdienen, ja of neen. De zaak is echter niet zonder bezwaar. 't Was natuurlijk geen medelijden met u wat mij weerhield, want gij zijt misschien de bloeddorstigste schurk die er op de wereld ademt en duizendmaal hebt gij den dood verdiend. Maar de Juaristen maken geen uitzondering op de Mexicaansche deugd: alles te beloven en niets na te komen. Lopez, die Queretaro en den keizer heeft verraden, heeft ook niets gekregen en ik zou geen ander pleizier genieten waarschijnlijk dan alleen uwe executie te kunnen bijwonen. Ik houd niet van zoo'n spektakel. Daarom heb ik wat anders overlegd: Geef mij de honderd onsen goud welke gij mij op schandelijke wijze ontfutseld hebt weder en maak dan dat ge wegkomt... Ik zal u daarbij niet in den weg staan. Weigert gij dit te doen dan zijt gij binnen tien minuten aan de Juaristen en wat er dan met u gebeurt weet gij zeer goed. De oude generaal Vidaurri hebben zij ook ongeveer anderhalf uur geleden naar buiten gesleept en ruggelings doodgeschoten.

Marquez was doodsbleek geworden.

— En wie staat mij er voor in, vroeg hij met heesche stem, dat gij het geld van mij aannemen zult en mij desniettemin verraden?

— Gij beoordeelt anderen naar u zelven, mijn waarde generaal! sprak glimlachend de Amerikaan. Reeds het feit dat ik u niet meer geld afpers dan mij werkelijk toekomt, kan u ten bewijze strekken dat ik het eerlijk met u voorheb. Bovendien verzeker ik u op mijn woord van eer dat noch ik noch mijn vriend, die buiten de wacht houdt, u binnen de vier-en-twintig uur zullen aanwijzen. Hoe is het er mee: hebt gij al een besluit genomen?

— Ja, antwoordde Marquez op somberen toon.

— En wat is het?

— Er blijft mij niets anders over.

Hij stak zijne hand onder het deken en haalde een zakje met goudstukken voor den dag.

Hij telde de honderd onsen af.

— Zijt gij nu voldaan?

De Amerikaan aarzelde.

— De intrest nog, sprak hij... Doe er een ons bij.

Marquez lachte.

— Gij zijt waarlijk praktisch. En hoe moet ik nu verder?

— Dat gaat mij niet aan.

— Help mij hier vandaan en ik geef u...

— O neen! viel Galway hem in de rede. Dat is uwe zaak en het gaat ook geheel buiten ons kontrakt. Geen vinger wil ik uitsteken om u van de galg te redden. Ik heb alleen maar beloofd dat ik u niet zou verraden... maar ik zou u met genoegen zien opknoopen... Daarom *adios, senor!*... Onze zaak is ten einde gebracht!

Hij stak zijn revolver weg en vertrok.

HOOFDSTUK XXXIX

DE VAL VAN MEXICO

De keizer had, voor hij te Queretaro vertrok, de verdediging zijner hoofdstad aan de Europeanen opgedragen; men moest de hoofdstad verdedigen en de laatste stad en de uiterste hulpbron voor Maximiliaan, voor het geval dat hij eene nederlaag mocht lijden, behouden.

De taal der eer vindt lichtelijk ingang tot edeldenkende harten.

De vreemde troepen traden dus weder in dienst of liever zij bleven in dienst.

De ministers hielden beraadslagingen, maar konden het met elkaar niet eens worden, en Vidaurri trok zich terug.

Marquez bleef onzichtbaar, hij hield zich schuil en men maakte later de opmerking dat dit in moeilijke gevallen zijne gewoonte was.

De houding der Europeesche troepen boezemde de generaals een weinig vertrouwen in en Tabera liet een afkondiging aanplakken, waarin hij de geruchten die men omtrent het opgeven der stad in omloop gebracht had, tegensprak.

Toch was deze vraag in de volle vergadering van den ministerraad besproken.

Op den 13 April ontruimde men Guadeloupe en Chapullepec; en dit was een grooten misslag, want men sloot zich hierdoor in Mexico op, en het opgeven van deze twee hoog te waardeeren en gemakkelijk te verdedigen stellingen gaf aan den vijand uitmuntende steunpunten voor de insluitingsliniën, waarmede hij Mexico begon te omgeven; maar men koesterde vrees.

Op den 14n kwam Porfeiro Diaz voor de stad en betrok zijn hoofdkwartier in Chapullepec.

Zoo had de vijandige generaal, in plaats van gebruik van zijn voordeel te maken, vier dagen verloren; men vernam later, dat hij gedwongen geweest was stil te houden, om de ontzaggelijke verliezen, die hij gedurende de vervolging geleden had te vergoeden.

Overigens vleide hij zich niet met de hoop, dat hij het door Europeanen verdedigde Mexico zou innemen.

Van deze door den vijand verlorene vier dagen had men gebruik kunnen maken om de stad van levensmiddelen te voorzien; te Tacubaya en in de omstreken had men eene groote menigte graan, rondom Mexico bevonden zich talrijke kudden; maar men zorgde voor niets en deed niets; de jongste gebeurtenissen hadden aan iedereen alle geestkracht benomen.

Dank zij deze werkeloosheid, ging de vijand doodbedaard met het insluiten der stad voort en omgaf deze met eene linie van verschansingen, die dagelijks vreeselijker gemaakt werden.

De wegen waren afgesneden; ieder oogenblik voerde de spoortrein van Puebla een ontzaglijk belegeringsmaterieel aan.

De belegerden zagen dit alles aan en verroerden zich niet, zoodat Porfeiro Diaz wel moest denken, dat hij het kasteel der schoone slaapster in het bosch belegerde.

De Oostenrijksche kolonels brachten hierover hunne bezwaren bij Marquez in en deden uitkomen, dat het gebruikelijk is in eene belegerde stad een verdedigingsraad te vormen, waaraan men de plannen en de hulpbronnen mededeelt: zij verzochten hem, zulk een raad bijeen te roepen.

Marquez weigerde zulks echter en antwoordde, dat hij, daar hij van den keizer onbeperkte volmacht verkregen had, ook alleen voor de verdediging van Mexico verantwoordelijk was en dat hij er zich van verzekerd hield, dat hij zich daarvan met eere zou kwijten.

Zoo hadden deze getrouw aan den keizer verknochte mannen dus niet eens het recht om hun bloed te vergieten op eene wijze, die aan hunne zaak voordeel aanbracht.

Zij zagen rondom zich de zwaarste misslagen begaan, zij zagen zich omringd door de onkunde, de lafhartigheid en het verraad misschien, en moesten zwijgen en werkeloos afwachten, totdat een kogel een einde aan hun leven maakte!

Wat zouden zij doen?

Zij hadden gezworen den keizer te zullen gehoorzamen, en de keizer had Marquez tot luitenant-generaal benoemd!

Van deze zijde teruggestooten, beproefde kolonel Kodolich eene laatste poging.

Hij had den toren der kathedraal verscheidene malen beklommen en het terrein der vijandelijke liniën zorgvuldig gadegeslagen en hierop het plan tot een uitval beraamd, dat door alle officieren die er later kennis van kregen, voor bewonderenswaardig verklaard werd.

Dit plan, dat ongetwijfeld moest gelukken, zou de geheele Europeesche ruiterij kort vóór het aanbreken van den dag midden in de vijandelijke infanterie gebracht hebben, de batterij der belegeraars hebben doen innemen en de mogelijkheid hebben doen ontstaan, de locomotieven en wagons, die in Guadeloupe verzameld waren, te vernietigen.

Marquez wankelde echter en het plan werd opgegeven.

Met de insluiting der stad werd voortgegaan.

Terwijl de versterkingen van alle kanten aankwamen, terwijl de verschansingen als uit den grond oprezen en de stoom uit Puebla eene menigte geschut aanvoerde, dacht Porfeiro Diaz na.

Hij beschouwde zich als de eerste man zijner partij; sedert eenigen tijd scheen het geluk hem op al zijne wegen te vergezellen.

Hij had Oajaca, hij had Puebla ingenomen, nog pas had hij Marquez en diens schitterend leger geheel verslagen; nu belegerde hij Mexico.

Wanneer het hem gelukte zich van de hoofdstad meester te maken, voordat Queretaro bezweek, dan moest zijn naam alle andere op zijde schuiven en zijn roem den roem van alle anderen in de schaduw stellen.

Zarazoga had de Franschen wel is waar op den 5n Mei 1862 verslagen, maar was voor Orizaba overwonnen, en het gebeurde van Borrego had zijn lauwerkrans vrij wat ontbladerd: Zarazoga was overigens dood.

Ortega had Puebla in het jaar 1863 schitterend verdedigd, maar bij Majoma werd hij schandelijk verslagen.

Corona en Regules konden het nimmer doen vergeten, dat zij in hun hemd voor de Fransche bajonetten gevlucht waren.

Wat Escobedo betreft, deze werd zes weken voor dat nest van Queretaro, dat meer van eene muizenval dan van eene vesting weg heeft, schaak gehouden; hij had reeds verscheidene nederlagen geleden en niets deed vermoeden, dat hij zich zoo spoedig van eene stad zou kunnen meester maken, die door den keizer en de beste Mexicaansche generaals verdedigd werd.

Hij alleen, Porfeiro Diaz, behaalde de eene zegepraal na de andere, en snelde van de eene verradene naar de andere verkochte stad.

Te Mexico was het echter onmogelijk, eene poort te koopen, evenals te Puebla; bij ieder poortje stonden Oostenrijksche officieren en de Norriega's gedijen noch aan de oevers van de Donau, noch in de Vlaamsche vlakten, noch in de Gallische velden.

Iederen nacht bezetten talrijke piketten cavalerie de wegen van het hoofdverkeer in de stad, en Porfeiro Diaz kon het zich niet verhelen, dat Mexico, daar het door een duizendtal vreemdelingen verdedigd werd, door geweld niet in te nemen was.

Men moest deze hinderlijke macht tot elken prijs vernietigen.

De generaal liet de Oostenrijksche kolonels daarover eens polsen.

Er werd hun gezegd, dat alle tegenstand vruchteloos was, dat het keizerrijk bepaald overwonnen was, dat het onmenschelijk scheen, Mexico bloot te stellen aan het vreeselijk lot, dat aan elke stormerderhand ingenomene stad te wachten staat, dat de republiek, edelmoedig in hare zegepraal, aan de vreemde troepen alle denkbare voordeelen aanbood onder voorwaarde, dat zij de wapens neerlegden en zich voor neutraal verklaarden; dat hij, Porfeiro Diaz, zich voor zijn persoon verplicht achtte, alle onkosten van de reis naar Vera-Cruz en van Vera-Cruz naar Europa voor zijne rekening te nemen, enz.

De Oostenrijksche kolonels antwoordden niets.

De artilleristen en de infanteristen gingen voort, de wallen dag en nacht bezet te houden.

De cavaleristen reden iederen nacht de groote straten der stad door, ofschoon de officieren gescheurde laarzen droegen en zich met een kop chocolade voor hun middagmaal vergenoegden, nadat zij een kop sterke koffie voor hun ontbijt genuttigd hadden, terwijl de Mexicaansche generaals zware belastingen oplegden, die zij in goud veranderden.

Men bleef echter voortdurend werkeloos behalve misschien het ministerie van financiën.

Er was een gerucht verspreid dat de stad voor achttien maanden van graan voorzien was.

Een Fransch dagblad had deze vertroostende statistiek verspreid, toen zij gelogenstraft werd door het treurig bericht, dat de bakkers hunne winkels gesloten hadden, daar er geen meel voorhanden was.

In het eerste hield men dit voor eene misplaatste scherts, voor een valsch gerucht, door de Juaristen uitgestrooid met het doel tijdingen van de inwoners uit te lokken, maar he-

laas! bleek het maar al te waar te zijn, en men moest zich met tortillas vergenoegen.

Tot dusverre had men zich vrij goed in den toestand geschikt; er was immers eigenlijk nog niets verloren; van Queretaro waren er geruststellende tijdingen aangekomen; men wist, dat het keizerlijk leger van geestdrift voor zijn jeugdigen vorst, wiens gedrag bewonderenswaardig was geweest, bezield was.

In den strijd steeds in het eerste gelid, sliep hij des nachts onder den blooten hemel te midden zijner troepen, bracht bezoeken in de hospitalen, als hij de verdedigingsmiddelen niet nakeek, en behandelde de geringste soldaten met goedheid en zachtmoedigheid.

Zoo gaf Ferdinand Maximiliaan aan de Mexicanen het voorbeeld van een edel hart, dat met de verhevenste zelfverloochening eene verlorene zaak staande hield.

In de eerste dagen van Mei leefde de hoop nog in de harten der keizerlijken.

De ongelukkige onderneming van Marquez werd, op een afstand gezien, minder ongunstig beoordeeld; het scheen eigenlijk slechts een van die toevallige omstandigheden te zijn, die in Mexico, het classieke land der contrasten, zeer gewoon zijn.

Uit deze expeditie was overtuigend gebleken, hoe eene handvol Europeanen eene menigte Juaristen overtrof; bij eene geschikte gelegenheid kon deze handvol dapperen aan de belegeraars eene duchtige les geven.

Ongelukkigerwijze nam de hongersnood in hevigheid toe.

Bij het gebrek aan meel kwam al spoedig het gebrek aan vleesch.

De Europeesche troepen, weinig gewoon als zij waren aan het in dit land gebruikelijke voedsel, leden honger; reeds ten tijde van den overvloed slecht gevoed, omdat zij slecht betaald werden, kregen zij thans, nu de soldij juist in verhouding tot het stijgen van den prijs der levensmiddelen vermeerderde, volstrekt geen voedsel meer.

De officieren leden evenzeer als de soldaten.

De troepen hadden weinig of niets te eten; maar dit was het grootste kwaad nog niet; want eigenlijk is een te volle maag niet goed voor de soldaten; maar het paard stelt hoogere eischen dan den mensch.

En de cavalerie was juist het eenige wapen in Mexico, waarmeê iets uit te richten was.

Zonder paarden echter geen cavalerie, en zonder voeder geen paarden; de maïs was op en men had dus gras noodig; maar om dit te krijgen moest men fourageeren, en om te fourageeren moest men de stad uit.

Men was nu gedwongen, uitvallen te doen, en al verzette Marquez er zich in 't eerst tegen, zoo werd hij later toch wel genoodzaakt deze te doen plaats hebben.

Zoo werden de voorspellingen van kolonel von Kodolich door de uitkomst gerechtvaardigd; nu moest men zich, om een mand met gras te krijgen, op klaarlichten dag aan het vuur der vijanden blootstellen, die talrijk en goed verschanst waren, en alzoo datgene doen, wat men vroeger verzuimd had, toen de gelegenheid daartoe gunstig geweest was.

Op den 18n Mei had de eerste uitval plaats.

De Mexicaansche keizerlijke infanterie verspreidde zich reeds bij het eerste schot; de helft der cavalerie snelde te voet naar de verschansingen van den vijand en nam ze stormenderhand in; gedurende dezen tijd liet kolonel von Kodolich het omliggende land afmaaien.

Men kwam in de stad wel is waar met den buit des lands beladen terug, maar ieder grashalmpje kostte een druppel bloed.

Den volgenden morgen, den 19n Mei, werd er een groot feest in de legerplaats der Juaristen gevierd.

De klokken van Guadeloupe luidden, kanonnetjes werden afgeschoten en des avonds was er illuminatie.

Verschillige geruchten verspreidden zich naar aanleiding daarvan in de stad.

Sommigen vertelden, dat Queretaro ingenomen en de keizer gevangen was; anderen verzekerden dat Escobedo voor Mexico aangekomen was; dezen beweerden dat Porfeiro Diaz door zijn leger tot president verkozen was; genen eindelijk hielden vol dat de uitval den vorigen dag door de belegeraars als eene zegepraal beschouwd werd, en dat zij nu ter eere daarvan feest vierden.

Niemand sloeg aan de eerste meening geloof.

Van dit oogenblik af bracht ieder uur eene andere nieuwstijding; nu eens had de keizer eene volkomene overwinning behaald, dan weer was hij met Mejia naar de Sierra gevlucht.

Des morgens rukte hij met zegevierenden marsch op de hoofdstad af, des avonds was hij een gevangene.

Eindelijk kwamen er tijdingen, maar de eenen geloofden ze, de anderen durfden ze niet voor waar houden.

De keizer had aan den baron Magnus, den Pruisischen gezant, en aan den vader van den generaal Riva Palacio geschreven, ten einde hem te verzoeken, zich in allerijl naar Queretaro, waar hij gevangen was te begeven, om hem met zijnen raad te ondersteunen en voor het gerechtshof, dat recht over hem zou spreken, te verdedigen.

De Oostenrijksche bevelhebbers, die voor een valstrik vreesden, kwamen tot het inzicht dat baron Magnus, wanneer hij aan eene misschien verdichte uitnoodiging gehoor gaf, niets in gevaar kon brengen, maar dat zij zonder lichtgeloovig te zijn, aan eene door den telegraaf aangebrachte tijding, zoo maar dadelijk geloof konden slaan.

In allen gevalle drukten zij het den Pruisischen minister op het hart hun mededeelingen te doen, en verzochten hem, te bewerkstelligen, dat de keizer, wanneer hij inderdaad gevangen genomen was, hun een eigenhandig geschreven bevel zou zenden of hij wilde dat de vijandelijkheden zouden ophouden.

Nadat dit geschied was wachtten zij het verdere af.

De hongersnood nam gedurig in hevigheid toe en werd onuitstaanbaarder; van uur tot uur werd de onrust kwellender.

Tevergeefs zonden de Oostenrijksche officieren, terwijl zij hunne eigene geldmiddelen uitputten, den anderen naar Queretaro; geen daarvan keerde terug en van baron Magnus kwam geen tijding.

Wanneer Marquez tijdingen gekregen had, dan hield hij deze zonder twijfel geheim, want niets officieels werd er bekend.

De nieuwigheidskramers dreven hun handwerk naar hartelust. Ziehier eenige proeven van hunne vaardigheid:

Negen uur des morgens: Puebla heeft zich voor het keizerrijk verklaard.

Tien uur: Porfeiro Diaz is plotseling met den spoortrein vertrokken. De helft van het leger der belegeraars is met Porfeiro Diaz meêgegaan. Men neemt Puebla weder in.

Twaalf uur: Vicario heeft zich van Cuernavaca meester gemaakt en benoemd keizerlijke ambtenaren. De generaal rukt tegen hem op.

Eén uur: Riva Palacio is met de overblijfselen van de voor Queretaro vernietigde divisie Toluca binnen getrokken.

Wij gaan met deze opsomming niet verder.

Wat het ergste bij dit samenweefsel van leugens was, bestond daarin, dat ook de ware tijdingen in twijfel getrokken werden en dat men niet wist welke toekomst men tegemoet ging.

Porfeiro Diaz hernieuwde zijne voorstellen aan de Europeanen; hij drong er op aan, dat deze de wapens zouden neerleggen en de Mexicanen alleen hunnen strijd laten beslissen — keizerlijken tegen republiekeinen, conservatieven tegen liberalen, mochos tegen chinacos.

Men begon nu wel is waar te gelooven dat Queretaro in handen der Juaristen gevallen was, maar tevens geloofde men, dat Maximiliaan met zijn geheele leger daaruit getrokken en reeds op marsch naar Mexico was.

Meer dan ooit was het dus plicht, de stad tot op het laatste maïskorreltje, tot op den laatsten puinhoop, tot op den laatsten soldaat te verdedigen.

Wanneer de keizer gevangen genomen was, zou baron Magnus dit zeker geschreven en Porfeiro Diaz den brief niet opgehouden hebben.

De groothandelaars van Mexico zonden eene deputatie naar den kolonel Von Kodolich.

Deze heeren verzekerden, dat Queretaro gevallen en sedert den 15n Mei in handen der Juaristen was; dat de keizer, zijne generaals en zijn geheel leger gevangen genomen waren; dat het eene dwaasheid mocht heeten, langer weerstand te bieden, daar het geheele leger van Juarez zich nu tegen Mexico zou keeren; dat het door menschelijkheid geboden werd de stad te beveiligen tegen de gruwelen waardoor zij bedreigd werd, wanneer zij stormenderhand werd ingenomen; dat alleen de houding der vreemde troepen de stad binnen de grenzen der plicht en de belegeraars op eerbiedigen afstand hield, maar dat, wanneer deze troepen bereid waren om de wapens neer te leggen, de keizerlijke generaals wel genoodzaakt waren om de stad over te geven.

Porfeiro Diaz zou alle overtredingen van den kant zijner soldaten verhinderen en de handelsstad zou uit erkentelijkheid de kossten van den terugkeer der troepen op zich nemen.

Kolonel Von Kodolich antwoordde, dat de keizer zijne landgenooten in Mexico achtergelaten had omdat hij op hunne eer kon rekenen; hij had zich van zijne beste troepen en van zijne dierbaarste en trouwste officieren beroofd om een veilig operatieplan te kunnen volgen.

Mexico thans uit te leveren, nu door niets bewezen was, dat de keizer was gevangen ge-

nomen, zou eene misdaad, zou meer dan eene misdaad, zou eene lafhartigheid, ja, verraad zijn.

Daar blinde verstoktheid echter de noodlottigste gevolgen voor onschuldigen zou kunnen hebben, was hij bereid om tegenover eene onvermijdelijke zekerheid de wapens neer te leggen.

Een eenvoudige brief van een privaat persoon aan een ander kon hier in zulk een gewichtigen staat van zaken onmogelijk voldoende zijn; veeleer moest er een authentiek document, een ontwijfelbaar bewijs van dien aard bestaan, dat geen laster de laatste verdedigers van den keizer ooit kon bereiken; de geheele wereld zou over hun gedrag een streng oordeel vellen, en vandaar konden zij de stad onmogelijk overgeven of het moest zijn op grond van een eigenhandig bevel van hunnen keizer.

Kolonel Von Kodolich voegde er bij, dat hij den beklagenswaardigen toestand, waarin de bevolking van Mexico zich bevond, oprecht betreurde, maar dat hij zich ondanks alles en ondanks allen zou verdedigen; dat, wat de bestorming betreft, het nog in lang zoo ver niet gekomen was, en wat den hongersnood aangaat — voegde hij er ten slotte bij — zijn wij besloten de stad te behouden, zelfs al mocht iedere rat een piaster kosten.

Het was er niet om te doen hunne militaire eer te redden, want men was er zeker van, dat deze eer, wat er ook mocht gebeuren, rein en vlekkeloos zou blijven; als soldaat te sterven, dat wilde niet veel beteekenen; men moest als man van eer weten te sterven!

In lompen gehuld, stervende van den honger en van vermoeienis uitgeput, met den vijand voor de poorten en den vijand binnen de stad, met moedelooze bondgenooten en trouwelooze generaals, dat was de toestand van dit duizendtal helden, die zich de ooren moesten dichtstoppen, om de zuchten van eene door den honger gedunde bevolking en de verleidende woorden hunner vijanden niet te hooren, die bij den aanblik dezer heldhaftige gelatenheid van toorn beefden en vervloekten wat zij zelf niet konden begrijpen.

Zoogenaamde praktische, alledaagsche menschen zullen zeggen: « Dat waren fantastische dwaasheden! » Neen! geen dwaasheden, maar heldenmoed en wel de reinste en verhevenste; niet de openlijk schitterende heldenmoed van een Curtius, maar de verborgen zelfopoffering van den schildwacht, die op zijn post sterft.

De hongersnood was ten top gestegen; men vond de lijken der ongelukkigen, die van uitputting bezweken waren, in de straten; de paarden vielen omver en stonden niet meer op, en een hongerige menigte viel op het aas aan en betwistte elkander de stukken vleesch.

Het was duidelijk dat er eene wending in den staat van zaken te wachten stond.

De partijgangers der Juaristen hitsten het volk tot opstand op, zij noemden zekere plaatsen als zulke, die eenen grooten voorraad maïs bevatten en trachtten het volk op dezen, ach! zoo bedriegelijken buit aan te hitsen.

Eindelijk, op den 8n Juni begaf zich 's morgens om zeven uur eene talrijke menigte naar den schouwburg Iturbide; het heette onder de menigte dat er zich in de zaal eene groote hoeveelheid graan bevond.

Het Mexicaansche volk is te zorgeloos om heftig te worden, maar er waren daar evenals en altijd in dergelijke gevallen zekere raddraaiers die hun handwerk goed verstonden.

In een oogenblik waren de deuren opengeloopen, en nu snelde de hongerige menigte het gebouw binnen: eene vaardige hand had daar eenige zakken maïs binnengesmokkeld die geplunderd werden.

Daar de opstand een ernstig karakter dreigde aan te nemen, terwijl de bewoners der voorstad reeds naar het marktplein drongen en er van spraken zich tegen eene poort te richten, de verdedigers daarvan te ontwapenen en de stad aan de vijanden over te leveren, moest men de menigte, die bijeengestroomd was uit elkaar drijven, en het was eene pijnlijke taak voor de Europeesche cavalerie deze van honger stervende menigte aan te vallen.

Maar er werd geen enkele sabelhouw uitgedeeld, de prefect die het bevel over de stad voerde, had huiszoekingen in die huizen waar men vermoedde dat er levensmiddelen verborgen waren, veroorloofd en de huzaren en de gendarmen snelden in de stad rond en verdeelden de opbrengst hunner verbeurdverklaringen onder de ongelukkigen.

Het volk had oproer trachten te maken, men moest beletten dat het zulks nog beproefde.

Men vernam dat de vijand in de stad het plan had een nieuwen opstand te verwekken, doch alsdan met een weinig meer orde dan de eerste maal.

Zoodra het sein aan de menigte gegeven was zou men zich van eenige kerken meester maken en de alarmklok luiden; op dit teeken

zou de menigte tegen de poort oprukken, terwijl het leger der belegeraars op de stad zou aftrekken.

Op deze wijze zou het garnizoen, van buiten aangegrepen en van achteren bedreigd, gemakkelijk te overwinnen en zou het zelfs te vermoeden zijn dat het zich niet zonder slag of stoot zou overgeven.

Op den 9n Juni beproefde men een uitval, waaraan alle Europeesche troepen deelnamen, doch men werd teruggedreven, omdat er geene vliegende bruggen voorhanden waren, waarmêe men over de loopgraven van den vijand zou hebben kunnen komen.

Des avonds verspreidde zich het gerucht, dat deze uitval plaats gegrepen had om den keizer, die aanrukte, hulp te kunnen bieden; juist had hij eene afdeeling van 5000 Juaristen, die hem den weg hadden trachten te versperren, teruggedreven, en binnen weinige dagen moest hij voor de poorten van Mexico staan.

Van den 10n tot den 13n Juni nam dit gerucht met ieder uur aan bepaaldheid toe.

Het keizerlijk leger rukte voorwaarts, maar het bewoog zich wegens de vele gekwetsten, die zich daarbij bevonden, langzaam voort.

Men had een spion met een brief van Porfeiro Diaz aangehouden.

De belegerende generaal bezwoer zijne bondgenooten, de bevolking binnen den kortst mogelijken tijd tot opstand aan te zetten, daar hij genoodzaakt zou zijn het beleg al spoedig op te breken.

Eindelijk verspreidde zich op den 14n Juni eene gewichtige tijding.

De generaal der artillerie, don Arellano Ramirez was den avond te voren, als een kolenbrander verkleed, de stad binnen gedrongen.

Hij had den keizer te Maravatio gelaten; het leger had de overwinning behaald; het had Queretaro wel is waar ten gevolge van gebrek aan levensmiddelen ontruimd, maar Escobedo was volkomen verslagen.

Maximiliaan had de gekwetsten niet in den steek willen laten, en hierdoor werd zijn marsch vertraagd; daarom zond hij een van zijne generaals om zijne getrouwe hoofdstad gerust te stellen en zijn aanstaande komst aan te kondigen.

Ditmaal was het geen valsch gerucht: verscheidene personen hadden den afgezant gezien.

De vreugde was onbeschrijfelijk.

De klokken werden geluid, de kanonnen afgeschoten, de stad verlicht, enz.

De vijand verkeerde in den waan, dat de opstand uitgebarsten was en zond verscheidene kolonnes tegen de poorten van San Cosmo en Beten.

Men liet hen begaan; maar toen zij op een afstand van 150 meter genaderd waren, vermorzelde men hen onder het vuur van al de zich daar bevindende batterijen.

De belegeraars namen de vlucht en lieten verscheidene honderden aan dooden op het terrein achter.

Het keizerrijk was dus niet gevallen, de keizer was dus niet gevangen; de vijand had zoo even eene duchtige nederlaag geleden; wie weet of de zon den volgenden dag hem vóór de muren van Mexico zou vinden?

De volgende dag ging rustig voorbij.

Op den 17n kreeg kolonel Khevenhüller een brief van baron Lago, den zaakgelastigde van Oostenrijk, die op den 2n Juni naar Queretaro vertrokken was en op den 16n te Tacubaya terugkwam.

Deze brief was van den volgenden inhoud:

« Waarde Graaf!

» Ik geef er u bij dezen officieel kennis van, dat keizer Maximiliaan zich te Queretaro, vanwaar ik heden avond hier teruggekomen ben, in gevangenschap bevindt. Hij werd op den 15n met zijn geheele leger en al zijne generaals gevangen genomen.

» Ik heb Zijne Majesteit herhaalde malen in zijne gevangenis in het klooster de Las Capuchinas gesproken. Zonder twijfel heeft generaal Marquez een eigenhandigen brief van Zijne Majesteit, dien de heer Von Magnus hem gezonden heeft, achterwege gehouden. In dezen brief beveelt Zijne Majesteit aan u zoowel als aan de overige Oostenrijksche officieren, verder alle bloedvergieten te staken.

» Ik veroorloof mij nu u dit in mijne hoedanigheid als Oostenrijksch zaakgelastigde mee te deelen ,terwijl ik u en de andere officieren van genoemde nationaliteit voor al het bloed dat er van nu af voor eene verlorene zaak vergoten wordt, voor iederen Oostenrijker aansprakelijk stel en dat wel tegenover Zijne Koninklijke - Keizerlijke - Apostolische Majesteit.

» Ontvang, waarde Graaf, de verzekering van mijne hoogachting.

» Tacubaya, den 16n Juni 1867.

» De Zaakgelastigde van Oostenrijk,

» *Baron Von Lago.*

» Aan den heer kolonel graaf

Ch. Von Khevenhüller,

te Mexico ».

Deze brief verpletterde de Oostenrijksche kolonels geheel; zij kwamen bijeen, en nadat zij met elkander beraadslaagd hadden, schreven zij aan generaal Marquez, dat zij, overeenkomstig de bevelen des keizers, besloten hadden, de wapens neer te leggen.

Marquez antwoordde niet.

Deze heeren hadden te gelijker tijd aan den baron Von Lago geschreven en aan dezen opgedragen, aan Porfeiro Diaz hunne voorwaarden bekend te maken.

Zij waren geneigd de wapens neer te leggen en aan de verdere verdediging der stad in het niet zeer waarschijnlijke geval, dat de keizerlijke generaals het plan mochten hebben, deze zonder hunnen bijstand voorts te zetten, geen deel meer te nemen.

Daarentegen verlangden zij: een vrijen aftocht met krijgseer, handhaving van hunne neutraliteit en bescherming daarvan door een escorte gedurende hunne reis, wanneer dit noodzakelijk mocht zijn; eindelijk het onderhoud der troepen tot aan Vera-Cruz.

Op den 19n antwoordde baron Von Lago, dat de voorwaarden aangenomen waren, en zond een afschrift van de overeenkomst, die door den generaal der belegeraars voorgesteld was.

De inhoud hiervan was als volgt:

« Artikel 1. — De grondslag der tegenwoordige overeenkomst is, dat de Oostenrijksche soldaten zich van dit oogenblik af van alle deelneming aan eenige, onverschillig welke, tegen het republiekeinsche leger gerichte vijandelijkheid onthouden.

» Art. 2. — Wanneer deze de hoofdstad op den 20n der loopende maand verlaten en zich naar het hoofdkwartier van het genoemde leger begeven, dan waarborgt de generaal Porfeiro Diaz aan allen den onverhinderden aftocht naar Vera-Cruz op kosten der republiekeinsche regeering en zonder escorte; hij staat insgelijks in voor de bagage. De heeren officieren blijven in het bezit van hunne wapens en hunne paarden; alle overige paarden worden aan den bevelvoerenden generaal overgegeven.

» Art. 3. — Ingeval het bovengenoemde mocht voorbijgaan, zonder dat er van de verleende vergunning gebruik gemaakt is, maar den grondslag in den zin van Art. 1 toch in acht genomen is; wanneer men zich voor het geval van een gevecht in het paleis bijeentrekt en de witte vlag hijscht, dan staat generaal Porfeiro Diaz, ingeval van eene inneming van Mexico, slechts voor het behoud van hun leven in, terwijl hij alsdan de Oostenrijksche soldaten aan de beschikking der republiekeinsche regeering overlaat.

» Art 4. — Diegenen welke in een der bovenvermelde gevallen in het land wenschen te blijven, verkrijgen van den genoemden generaal de vereischte veiligheid voor hunnen persoon en hunne bagage.

» Art. 4. — Ten opzichte van diegenen, welke, op verwijderde posten staande, niet meer te rechter tijd hiervan kennis kunnen krijgen, zal deze omstandigheid slechts tot aan den morgen van den 21n dezer maand in acht genomen worden; later zouden zij het recht niet meer hebben op de vergunning van Art. 3 voor zich aanspraak te maken, welke aan diegenen gedaan is welke zich in het paleis terugtrekken.

» Art. 6. — In al deze voor de Oostenrijkers vastgestelde bepalingen zullen ook diegenen begrepen worden, die zich, zonder tot de Mexicaansche natie te behooren, onder dezelfde bevelen vereenigd zullen vinden. Wat de Mexicanen betreft, kan de generaal Porfeiro Diaz de beslissing der republiekeinsche regeering niet vooruitloopen door het toestemmen van voorwaarden, die inbreuk op hare vrije beslissing zouden kunnen maken.

Art. 7. — De generaal Porfeiro Diaz wenscht intijds van het vertrek uit Mexico kennis te krijgen, ten einde dit op alle mogelijke wijze gemakkelijker te kunnen maken ».

De baron Von Lago voegde er bij:

« Terwijl ik u deze overeenkomst mededeel, verwacht ik uwe beslissing door middel van den overbrenger van dit officieel schrijven en acht ik het mij ten plicht, aan mijn officieelen brief van den 16n dezer, welks geheelen inhoud ik bij dezen bekrachtig, toe te voegen, dat Zijne Majesteit de keizer Maximiliaan mij herhaalde malen te Queretaro verklaard heeft, dat de generaal Marquez de grootste verrader is ».

Op denzelfden dag antwoordden de kolonels aan den baron Von Lago, om hem mêe te deelen, dat zij overeenkomstig artikel 2, Mexico zouden verlaten en uiterlijk op den 21n 's morgens om tien uur te Tacubaya aankomen.

Gedurende deze onderhandelingen was Marquez verdwenen en had Tabera het opperbevel op zich genomen; deze zond onderhandelaars aan Porfeiro Diaz; 's avonds om zes uur kwam er insgelijks een onderhandelaar van het vijandige leger te Mexico, en

men sloot een wapenstilstand van vier-en-twintig uur.

Op den 20n schreven de kolonels Von Kodolich en Khevenhüller aan Tabera, ten einde dezen om de vergunning te verzoeken naar Tacubaya te gaan en hunne overeenkomst met den bevelhebber van het leger der belegeraars te sluiten.

Zij kregen geen antwoord.

Zij schreven ten tweeden male met hetzelfde doel en om generaal Tabera te verzoeken de noodige bevelen te geven, opdat de afdeelingen die tot het vertrekken der wacht afgezonden waren, intijds zouden afgelost worden.

Op dezen tweeden brief kregen zij wel is waar een antwoord, waarin de beide verzoeken toegestaan werden, maar het kwam te laat.

Ondertusschen was de wapenstilstand geëindigd.

De republiekeinsche regeering, waaraan Porfeiro Diaz getelegrafeerd had, om haar de door generaal Tabera gestelde voorwaarden mede te deelen, had bevolen, slechts eene overgave der stad zonder eenige voorwaarden aan te nemen.

De vijandelijkheden werden weder begonnen: het was niet meer mogelijk, van de vergunning om naar Tacubaya te gaan, gebruik te maken.

Nochtans vereenigden zich de vreemde troepen in het paleis.

Het weder beginnen der vijandelijkheden en de besluitlooze houding der generaals van het belegerde leger veroorloofden het niet meer, de stad te verlaten.

De generaal Porfeiro Diaz liet door den Amerikaanschen consul de mededeeling doen, dat hij Art. 2 als vervallen beschouwde, wanneer de vreemde troepen zich in het paleis zouden vereenigen en de witte vlag hijschen.

Dit was reeds geschied.

In den nacht gaf Tabera de stad aan den vijand over.

Op den 31n, bij het aanbreken van den dag, trok de voorhoede van den vijand, zwijgend en in de beste orde de stad binnen.

Het Mexicaansche keizerrijk had uitgeleefd.

Wij nemen deze gelegenheid volgaarne waar, om onze achting en onze dankbaarheid ten opzichte van Porfeiro Diaz uit te spreken, wiens gedrag in deze zaak waarlijk ridderlijk geweest is.

Dank zij zijne eerlijkheid en dank zij het edele karakter van den kolonel Von Kodolich werden alle twistpunten met de meeste onpartijdigheid uitgemaakt.

Het is te betreuren dat hetzelfde kiesche gevoel de handelingen dergenen die hierin met hun voorbeeld hadden moeten voorgaan niet bestuurd heeft.

De ministers van Oostenrijk, Frankrijk en België legden eene inhaligheid en eene bekrompenheid aan den dag, die moeilijk te begrijpen waren.

Terwijl de vijanden van den dag te voren de Europeesche gevangenen met achting behandelden, vonden deze bij de vertegenwoordigers van hun vaderland slechts zelfzucht en lafhartigheid; men weigerde hun de middelen om naar hun vaderland weêr te keeren, zij waren gedwongen als ballingen in dit land te blijven, terwijl een groot aantal hunner, ten einde niet van honger om te komen, dienst bij het Mexicaansche leger moest nemen.

Wij overdrijven niet.

Zonder het edele gedrag van W. Davidson, bankier te Mexico en correspondent van het huis Rithschild, die edelmoedig zijne kas openstelde, zouden de Europeesche troepen de haven van Vera-Cruz niet hebben kunnen bereiken.

« Op het oogenblik, waarop wij schrijven, 25n Juni 1867, verhaalt de prins Von Salm-Salm, zijn alleen de Oostenrijkers er zeker van, dat zij zullen ingescheept worden ».

De Franschen en de Belgen zullen misschien genoodzaakt zijn te Vera-Cruz te wachten, totdat de gele koorts een einde aan hun lijden maakt.

Ach, wat een ellende!

Ik heb menigmaal de tranen in de oogen voelen opwellen toen ik die arme soldaten zag die uit België gekomen waren om voor hun lief koningshuis te kunnen strijden.

Hoe moedig hebben zij zich gedragen, de Belgen!

Ik schrijf het in de volle overtuiging van hetgeen ik gezien heb, dag na dag, maanden lang, met eigen oogen gezien.

De beste soldaten in Mexico waren de Belgen.

De moedigste soldaten, de onvermoeibaarsten, degenen die zich het meest onderscheidden waren de Belgen met hun flinken generaal aan het hoofd: baron Vandersmissen.

Zij vochten met leeuwenmoed, en er waren

er zelfs onder hen, gekomen uit Vlaanderen, die gansch alleen een leger waard waren.

Helaas, hun pogen is vruchteloos geweest, hun moed ijdel; hun bloed waarmede zij den ondankbaren Mexicaanschen grond drenkten, werd nutteloos vergoten.

Hun pogen heeft geen uitslag geleverd; geen andere uitslag dan om den roem hunner dapperheid te staven.

De arme keizerin Charlotte, door iedereen hier aanbeden, hebben wij niet meer terug gezien.

God weet wat smarten zij in Europa heeft uitgestaan.

En haar arme gemaal, de brave Maximiliaan wacht de voltrekking van zijn doodvonnis, te Queretaro!

De moedige Belgen hebben hier thans geen andere hoop dan dat de onmisbare ondersteuning van kolonel Von Kodolich, te midden van de ongelukken die hem te neer drukken, onder hen gebleven is, hen in hun ongeluk troost, met zijn voorbeeld bemoedigd en met zijn geld ondersteunt.

HOOFDSTUK XL

WAT CARABITA ER VAN DACHT

Laat ons naar de vrienden van den keizer terugkeeren.

De zegen van den Zonnegod rust niet op ons, had de Witte Vogel gezegd, wanneer het Indiaansch leger het klooster had ingenomen, maar er niet in gelukt was den keizer te ontdekken.

Dat zijn bewering waar was, zou nu bewezen worden.

Weldra kwamen onrustwekkende berichten toe in het kamp der roodhuiden.

De verkenners, die waren uitgezonden om den weg naar Mexico te onderzoeken, brachten het bericht dat eene kleine legermacht, die in de buurt reeds was aangekomen, voor het ontzet van het klooster was uitgezonden geworden...

Een ander opspoorder kwam melden dat ook uit de hoofdstad troepen waren uitgerukt, om voor goed gedaan te maken met het oproer der Indianen...

De regeering van Juarez scheen het ernstig te meenen...

De raad der ouderen werd bijeengeroepen, de Witte Vogel bad in het openbaar den Zonnegod zijne kinderen niet te verlaten, en er werd ten slotte voorgenomen te strijden tegen het leger der Mexicaansche macht die thans aan het bewind was.

Don Diego werd met ongeduld verwacht, om mede te deelen wat de partijgenooten van den keizer te Mexico hadden besloten, maar hij daagde niet op.

De scharen der Indiaansche krijgers waren nog aangedikt geworden door stammen die veel verder woonden en dan eerst hun krijgers hadden kunnen daar ter plaatse zenden.

De soldaten van Juarez waren echter beter gewapend dan de roodhuiden, en voorzien van kanons, en het was hun dan ook niet moeilijk een echte slachting onder de Indianen aan te richten.

Een ganschen dag echter werd de overwinning heen en weder geschokt want de roodhuiden vochten zonder verpoozen, met zoo weinig zucht naar levensbehoud dat het de bewondering der vijanden afdwong, maar het einde was te voorzien: de troepen van Juarez behielden de bovenhand en de nog overschietende Indianen, slechts luttel in getal, werden op de vlucht gedreven.

Het slagveld was met lijken en gewonden bezaaid.

De roodhuiden die nog teeken van leven gaven, werden met pistoolschoten afgemaakt, want lieden van zulk een minderwaardig ras, dat tegen de regeering had durven opstaan, werden niet gevangen genomen.

Een blanke werd op het plein ontdekt. Jan van 't Schelleke, die door een kogel in de borst getroffen, zwaar gekwetst was gevallen.

Hij leefde nog en werd met zorg naar het klooster gedragen, waar een dokter hem dadelijk de noodige zorgen toediende.

— Er is nog kans hem te redden, zei de geneesheer tot Mercedes, die wenschte dat de jongen zou genezen, omdat zij dacht dat uit hem meer inlichtingen zouden te halen zijn over het Indianenoproer dan uit de roodhuiden zelf.

— Doe uw best, dokter, zegde zij, want ik verlang dat hij behouden blijve, niet voor den man zelf, maar omdat ik denk hem te kunnen gebruiken.

— Ik zal mijn best doen, zooals gij het van mij verlangt, maar slechts binnen eenige dagen zal ik over zijn toestand een bepaald oordeel kunnen vellen.

In de grot zat nog immer, onder de waakzaamheid van een Indiaan, de valsche keizer, die het in deze onderaardsche gevangenis niet aangenaam had, maar met den troost dat het daar nog beter was dan in de vrije lucht, waar hij weer bestaanmiddelen zou moeten zoeken en onvermijdelijk weer in de handen van het gerecht zou vallen en er deze maal wellicht zoo gemakkelijk niet zou uitgeraken.

En als men moest te weten komen welke rol hij onder de Indianen had gespeeld zou hij wellicht zijn gelijkenis met Maximiliaan zeer duur betalen.

— Neen, zoo dacht hij, het beste is nog dat ik zoolang mogelijk hier van de gastvrijheid der keizersgezinden gebruik maak. Slecht is het hier niet... Ik verveel mij, dit is het lastigste... En er is niemand hier dan die roodkop, die geen woord begrijpt van hetgeen ik hem zeg... Als de anderen maar terugkwamen, om mij wat gezelschap te houden.

Van die andere leden schoten echter nog alleen over: de Witte Vogel, die te paard met zijne rasgenooten naar het binnenland was gevlucht en er niet aan dacht naar de grot der eedgenooten terug te komen; don Diego, die in de hoofdstad zijn goud bij den sluwen gevangenbewaarder aan 't verkwisten was; Jan van 't Schelleken, die in het klooster op zijn ziekbed gekluisterd lag.

Gonzales, Snelvoet, Arroz, waren gesneuveld.

Weldra zou er echter toch wat leven in de spelonk komen.

Een morgen werd buiten het sein gegeven om in de grot te worden toegelaten, en als de Indiaan, met de bewaking gelast, de toegang openmaakte, kwam Rooie Kobe, de trap afgestommeld.

Hij deed zich aan den valschen keizer kennen als den vriend van Jan van 't Schelleken en van don Diego, die in de grot met hen, den Witten Vogel en de andere Indianen had gewoond.

Zijn geradbraakt Spaansch wist echter niet veel meer aan den Spanjaard duidelijk te maken en de twee mannen en de roodhuid konden echter niet veel woorden verstaan, die door een van hen begrepen werden.

Toen kwam don Diego in de spelonk aangeland.

Onze held was te paard in de nabijheid van het klooster gekomen, maar dan voorzichtigheidshalve afgestapt, om op verkenning uit te gaan, langs het dichte woud en het kreupelhout.

Hij had daar het kamp der Mexicaansche soldaten te aanschouwen gekregen, zonder nog een Indiaan te bespeuren, hetgeen natuurlijk aanduidde dat het gevecht was uitgewoed, hetgeen hij toch min of meer voorzien had, als hij de troepen der regeering in de hoofdstad had zien voorttrekken, op weg naar het klooster zooals de Roos van Mexico het hem had diets gemaakt.

Hij had zijn paard dan maar laten staan en was toen heengegaan langs een grooten omweg en verborgen in het woud, naar de grot gekomen.

Hij kon, daar hij reeds geruimen tijd met Jan van 't Schelleken had doorgebracht en ook met Rooie Kobe al eens een praatje had gehouden of getracht te voeren, den jongen van Loenhout min of meer begrijpen en met moeite, maar toch op het laatst voor beiden verstaanbaar, spon de volgende samenspraak zich af:

— Zeg me eens, zoo kort en bondig als gij het mij duidelijk kunt maken, sprak don Diego, wat er is voorgevallen.

— Wel, zei Kobe, na de vlucht van den heer, die de keizer is, en toch niet is, anders zijn er twee, want in den kloosterkelder zit er ook nog een, of anders hebt gij hem nog eens verlost, hetgeen ik niet kan gelooven.

— Laat uwe beschrijvingen maar achterwege, zei don Diego, anders verslikt gij uw tong, en wij krijgen niets te weten dat aan iets gelijkt.

— Wel, zei Kobe, zij hebben mij in de gevangenis geworpen.

— Ja, dat weet ik.

— Als gij alles weet, zei onze Loenhoutenaar, moet ik mij niet in het zweet zetten om het u te vertellen.

— Ik weet niets van wat daar op volgt en ik luister.

— Wel, zei Kobe, op een zekeren dag hebben zij mij uit het kot gehaald, met nog veel ander gevangenen, en Panpeloena ook al, ons haastig uit het kloostergebouw gedreven en naar de kerk.

Daar heb ik dan den anderen keizer gezien, dien zij langs een klein deurtje in een vertrek achter het altaar duwden.

Als het gesloten was, kondt ge niet meer zien dat er een deurtje bestond.

Zoodra de vorst daar in de kooi zat, werd een grafzerk weggenomen en men leidde ons de trap af, zoodat wij weder in een kelder werden gebracht en boven ons hoofd werd het luik ditmaal weer teruggeschoven.

Er was geen lucht, het was er dof, schier niet om adem te halen, en ik geloof niet dat wij het een week zouden uitgehouden hebben, des te meer dat wij er geen eten vonden.

Er stond in dezen kelder niets, voor zooveel wij het in het duistere konden ontwaren, dan een aantal doodskisten, die ons dienden om uit te rusten, als wij vermoeid waren door het staan, bijna naast elkander, want veel plaats was er niet.

Boven onze hoofden hoorden wij geruimen tijd een hevig lawaai, en aanhoudend getrappel, en eindelijk werd alles doodstil.

Ik huiver nog als ik er aan denk dat wij zoolang bij de doode menschen vertoefd hebben.

— Ja, dat geloof ik, maar wat is er verder gebeurd?

— Hebben wij daar lang gezeten? Ik weet het niet meer... In ieder geval waren de meesten van ons reeds drie kwart dood en hadden het bewustzijn verloren, als de grafzerk boven ons werd weggeschoven en wij moesten naar boven komen.

Ik werd van mijne medegevangenen gescheiden en de anderen werden teruggevoerd.

Twee soldaten brachten mij naar een kamer, in de woning van kapitein de Puabla, waar een officier en eene dame bij eene tafel zaten.

Het was de vrouw die het woord tot mij richtte.

Ik verstond niet wat zij mij vroeg...

De officier herhaalde wat zij mij gezegd had.

Ik begreep er even weinig van.

De dame was opgestaan en stampte met de voeten, zoo kwaad was zij omdat ik haar niet te woord kon staan, maar ik kon er toch niet aan doen.

Zij spraken zulk vreemd Spaansch!...

— Ja, zei don Diego, te goed om door u gesnapt te worden, amigo... Ik ken dat beter... Wat is er dan geschied?

— De vrouw sprak eenige bitsige woorden tot haar gezel, maar riep dan plots uit:

— Gevonden!...

Dit woord verstond ik, maar wat zij eigenlijk gevonden had niet, maar van al de rest begreep ik niets.

Eindelijk wenkte zij mij dat ik haar moest volgen.

Zij bracht mij in een vertrek, waar een jonge man te bed lag, en ondanks zijn uitgemergeld gelaat, dat bleek als was, de groote oogen vrij beter deed uitkomen, herkende ik dadelijk Jan van 't Schelleken, mijn makker.

— Jan, riep ik, wat is er met u gebeurd?

— Gekwetst, sprak hij, met zwakke stem, in het gevecht vóór het klooster... Een kogel in de borst... Hij is er al uit... Ik zal spoedig genezen...

Hij had mij de hand toegestoken, die ik in de mijne gedrukt hield.

De dame sprak in het Spaansch tot Jan, die haar zeer wel begreep.

— Kobe, zei hij, men wil hier weten of gij de plaats kent waar onze mannen samenkomen... Ge moogt ja antwoorden maar niet zeggen waar het is... Ik zal zeggen dat gij weet waar het is...

En hij sprak met de dame en ik verstond zeer goed dat hij in mijne plaats antwoordde dat ik het oord goed kende...

Er werden weer vele woorden tusschen hem en de vrouw gewisseld en eindelijk zei Jan mij met zijne verzwakte stem, die op sommige oogenblikken bijna niet hoorbaar was:

— Kobe, zei hij, ge moogt naar onze mannen terugkeeren... Gij zijt vrij.

— Neen, Jan, dat wensch ik niet... Ik wil bij u blijven! riep ik uit.

— Ge kunt hier niets doen, Kobe... Zoodra ik geheel genezen ben krijg ik ook mijne vrijheid weer en ik zal tot bij u wel geraken, naar ik hoop, als ge niet naar andere oorden vertrokken zult wezen...

— Dat ziet ge van hier, Jan, ik blijf hier in den omtrek, al moest ik gansch alleen naar u wachten. Leeft don Diego nog?

— Ja, zei de dame, en hij zal reeds terug bij uwe vrienden zijn...

Jan bracht deze woorden over en dit stelde mij gerust, want ik zou den trouwen vriend terugvinden, die mij zou kunnen helpen.

— Die Roos van Mexico is eene ware tooverheks, dacht don Diego... Hoe wist die nu dat Sna mij had laten loopen en ik op weg naar hier was!

— Gij wordt in vrijheid gesteld, zei Jan verder, om aan de makkers te melden dat al hun kans verkeken is, dat het Indiaansche leger verslagen en op de vlucht is, dat de keizer nog steeds gevangen zit in het klooster en dat binnenkort over zijn lot zal worden beslist...

Het is meest gedaan om onze vrienden allen moed te ontnemen, maar zeg hun dat ze moeten volhouden, dat ze er iets anders moeten op uitvinden, dat ik te zwak ben om voor het oogenblik mede te helpen, maar dat mijne krachten spoedig zullen aangroeien en ik dan van uit het klooster misschien veel zal kunnen doen... Ik geef geen moed verloren en blijf den keizer trouw!

— Leve Juan de Scelly! kreet don Diego.

Ik nam afscheid van Jan, beloofde aan de dame, die niet vroeg waar onze samenkomsten plaats hadden, dat ik hare boodschap trouw zou doen en werd door den officier tot buiten het klooster in het kamp der soldaten gebracht...

Ik sloeg links af, om het pad te bereiken, waar ik dacht dat den weg gelegen was om naar de grot te gaan, maar ik ben niet van gister, ik ben een man van de daad zooals mijn vriend Gonzales dit zegt...

— Hij zal het niet meer zeggen, want hij is gesneuveld, naar ik vernomen heb van Snelvoet, zei de valsche keizer. Hij is hier nog goud komen halen, en heeft mij meegedeeld dat Gonzales, bij het ontploffen van een onderaardschen weg, waarschijnlijk degenen langs waar gij mij uit het klooster hebt gehaald, gedood is geworden.

— De Heer hebbe zijne schoone ziel, zei don Diego.

En tot den Rooie:

— Ik luister naar uwe daad, omdat ge niet van gister zijt, hetgeen u wel aan te zien is.

Kobe vervolgde zijn verhaal:

— Ik dacht, is dit geen gezocht middel om te weten waar de grot is...

En ik keek gedurig achter me, zonder mij geheel om te keeren, en teneinde geen argwaan te wekken, indien ik werd opgevolgd

Ik had wel goed geraden, want ik bemerkte een soldaat die zich achter de boomen verborg, maar mij goed in 't oog hield en denzelfden weg als ik opging.

Ik zal u wel afvangen, beste man, zoo dacht ik, want daar kennen ze te Loenhout ook iets van.

Toen ik een dikken boom bemerkte, aan den omkeer van het smalle pad, ging ik er achter en verborg mij.

Behoedzaam kwam de soldaat nader, bleef staan, luisterde aandachtig, keek eens om achter den dikken stam wat er op het draaiende pad geschiedde, zag mij niet meer en haastte zich voort.

Ik sloop achter hem en gaf hem plotseling een zwaren vuistslag in den nek.

Hij wankelde, maar wendde zich toch om, eene pistool in de vuist.

Ik stond gereed met mijn vuist, en gaf hem nog een krachtigen slag in het gelaat.

Het pistoolschot ging af, zonder mij te treffen... De man viel... Ik zette het op een loopen, na hem zijn pistool ontnomen te hebben.

Is hij dood?... Is er hulp gekomen bij het knallen van het schot? Ik weet het niet, maar ik geraakte toch tot hier, zonder nog door iemand te worden gevolgd.

Ik ben zonder hinder tot hier geraakt alhoewel ik nog al een tijd naar den weg heb moeten zoeken...

Ge weet er nu zooveel van als ik...

— Dit is spoedig gezegd, dacht don Diego en Carabita zal wel hetzelfde hebben gemeend, want ik heb wat moeten raden om uit dit gebrabbel het een en ander te verstaan. Maar het bijzonderste, hetgeen ik volstrekt weten moet heb ik er toch uit opgevischt.

De keizer zit nog altijd in het klooster en wellicht in een vertrek achter het altaar der kerk.

De Roos van Mexico is er ook...

Juan de Scelly is gewond en wordt er verzorgd, hetgeen bewijst dat Mercedes iets met hem van plan is, want zonder nut laat zij geen vijanden verzorgen.

De Indianen zijn dood of op de vlucht naar verre streken... Waarschijnlijk is de Witte Vogel dood ofwel met de anderen naar het binnenland en laat hij onze zaak los, anders zou hij zich hier bevinden.

De gekwetste Juan moedigt ons aan van uit zijn ziekbed...

Wij zijn hier met twee, uitgezonderd den valschen keizer, met wien intusschen wel iets te beginnen is!...

Met list is het niet gegaan; met geweld zijn wij niet tot ons doel geraakt; wat blijft er ons nu nog om den keizer te verlossen?

Ik zie niet in wat er te doen is!

— Edele heer, zoo onderbrak Carabita de overweging van don Diego, gij zit uw hersenen suf te denken als ik het wel raad, om na te gaan hoe gij het spel met kans van welgelukken kunt herbeginnen...

— Dat is waar, was het antwoord.

— Ik ben u zeer dankbaar, u en al uw bondgenooten, omdat ge mij het leven hebt gela-

ten, na de dwaze rol die ik te uwen nadeele heb gespeeld, ten einde mijne vrijheid te winnen.

Daarom zou ik, als ge het mij toelaat, u wel iets willen onderwerpen, dat langs den eene kant wellicht van weinig waarde is, maar langs den anderen kant toch van eenig nut zou kunnen zijn...

Zeg dat ik mij met mijne zaken moet bemoeien en ik spreek er niet meer over...

— Ik luister naar uw raad, sprak don Diego, want alle baten helpen en de woorden van een man van uw soort kunnen veel waarde hebben, want gij hebt veel gezien, veel ondervonden, zijt door talrijke netten gevlogen zonder er te blijven in hangen...

— Mag ik u dan eerst vragen, wie de Roos van Mexico is en wat gij van haar hebt te duchten ?

— Dit zal ik u eens kort en bondig aan het verstand trachten te brengen, want deze vrouw is het gevaarlijkste schepsel dat sinds onze eerste moeder Eva op de aarde heeft gewoond.

En don Diego verhaalde al hetgeen hij over Mercedes kon mededeelen en dat aan onze lezers bekend is geworden door het lezen van ons boek.

Als hij gedaan had schudde Carabita het hoofd en sprak na eenige verpoozing:

— Dat is inderdaad een heks, die niet onder de waarde te schatten is en die aan een gansche ploeg vastberaden mannen de handen vol zou geven... Maar al hetgeen ik daareven over haar heb vernomen steunt ten volle het ontwerp dat ik heb opgevat en dat ik zoo vrij ben u te vragen het u te mogen onderwerpen.

— En dit is ?

— Wij, — laat mij toe wij te zeggen, daar ge mij hebt toegestaan mij met deze zaak te bemoeien — wij moeten trachten deze Mercedes of de Roos van Mexico in onze handen te krijgen.

— Wat zegt ge ? kreet de don, wien zulks als iets ongehoords, iets onmogelijks in de ooren klonk...

— Ja, want ik geloof dat wij met een gijzelaarster als deze vrouw, wellicht tot den keizer zouden kunnen doordringen, intusschen wel zijn invrijheidstelling bekomen.

— Van het standpunt uitgaande dat gij gelijk hebt vraag ik mij af hoe wij de Roos van Mexico zouden kunnen in onze macht krijgen en vooral in handen.

— Dit schijnt mij niet gemakkelijk maar toch uitvoerbaar...

— Hoe ?

— Wilt gij dat aan mij overlaten ?

— Zoudt gij daartoe geraken ?

— Ik denk het wel.

— Is dit voor u geen middel om hier weg te geraken en ons eens ferm uit te lachen ?

— Ik neem het u niet kwalijk dat gij zooiets van mij denkt, maar ik moet u doen opmerken dat ge, nu al uw pogingen mislukt zijn en wellicht niet een uwer bondgenooten nog hier zal verschijnen, en volstrekt geen belang meer stelt mij in deze grot te houden en op uwe kosten te laten leven...

— Het is waar...

— En als ik u, zonder verder iets van de zaak te zeggen, verlof moest vragen om heen te gaan, zoudt gij er geen belang bij hebben mij zulks te weigeren...

— Dat is ook waar...

— Daarom bid ik u mij eenig vertrouwen, mij zelfs wat geld te schenken, om in mijn pogen te gelukken. Ik geef u mijn woord van fielt, dat ik dit vertrouwen niet zal loochenen.

Gaat het niet, dan zal ik het u met leedwezen komen mededeelen en dan kunt ge vrij met mij doen wat ge wilt.

Hoe denkt gij erover ?...

— Wel, antwoordde don Diego, ik zal met open kaart spelen...

Is het uw voornemen ons eerlijk te dienen, dan ben ik er overtuigd van dat gij wel slagen zult...

Zijt gij van plan ons in den steek te laten, loop dan waar gij wilt en laat u elders opknoopen...

Hier is goud... Als ge er nog noodig hebt, kunt gij er hier bekomen...

Wanneer begint ge aan uw werk ?

— Dadelijk, zei Carabita, die het goud wegstak en zich gereed maakte om de grot te verlaten...

— Wanneer ontvangen wij van u bericht ?

— Ik kan het niet zeggen, maar, ik ben er overtuigd van, eer er een paar dagen verloopen zijn zult gij van mij hooren... Tenzij ik dood of gevangen ben...

Hij maakte voor don Diego eene diepe buiging, die met een handgroet van den don beantwoord werd, en ging heen...

— Ik had den kerel moeten vragen, dacht de Mexicaan, hoe hij dit waagstuk gaat aanpakken en ten uitvoer brengen...

Hij haalde de schouders op.

— Och, ik ben nog naïef... Hij is weg en keert niet meer terug... En als zijn goud op is, vliegt hij weer in het net !